

CONSTANȚA

APARE DUMINICA

20 Bani Numărul

Administrația Strada Gărei No. 25

Abonamentul Lei 10 pe an

Pregătirile Liberalilor

Liberalii sunt oameni prevăzători și îndemanați, însă numai pentru a face opoziție, căci în ceea ce privește guvernarea, ei au dovedit, mai ales de la 1895 încolo, că nu se prea pricep.

În adevăr, în 1888, de abia căzuseră de la guvern, în chipul știut și în urma unei lupte înverșunate, în care a avut un rol însemnat fracțiunea liberală, condusă de regretatul Dim Brătianu și N. Fleva, și ei s'au împăcat. Condițiunile împăcării au fost simple: regretatul I. C. Brătianu a cedat șefia fratelui său mai mare, cele două cluburi, național-liberal și liberal-național s'au contopit, pentru a da clubul de la Sarindar, comitetul executiv s'a compus din cei mai de frunte membri ai ambelor cluburi, ministerul eventual s'a format chiar la contopirea cluburilor, iar în ce privește programul—de așa ceva nu era nevoie, fiindcă se știa că bătrînul șef, eșit din înțelegere, era el însuși program, după declarația lui solemnă.

Cine poate să conteste deci prevederea și îndemnarea liberalilor când cad în opoziție!

Acum ei se află iar în opoziție și se îndrumă pe calea batută în 1888. Ei vor să se împăce, să se unească în un singur club, cu un comitet executiv, cu un even-

tual minister; cea-ce se discută nu mai este șeful și programul.

În 1888 aceasta greutate a fost lesne învinsă: s'a găsit șeful și cu el și în el programul; astăzi lucrurile merg mai greu, nu se găsește nici șef, nu se găsește nici program. Învinge-vor această dificultate? Ci e o știe! Fiind însă că sunt în opoziție și fiindcă ei cred că unindu-se se vor apropia de putere, nu este exclusă posibilitatea ca ei să se înțeleagă asupra acestor două puncte.

Căci, în ce privește șeful, d. Dim. Sturdza n'a fost declarat ca șef de cât la banchetul din Iași clubul ca atare l-a ales ca președinte al comitetului executiv numai; oare nu se poate reveni asupra șefiei, declarându-se că clubul ca atare întărește din nou pe d. Dim. Sturdza ca președinte al comitetului executiv și nu are nevoie de șef? De sigur că se poate. D. Dim. Sturdza va jertfi forma drept fond, așteptând ca evenimentele să-l aducă la putere prin luptă unită.

În ce privește programul, lucru mai greu de cât în 1888, când șeful însuși era programul, dificultatea nu e mare; liberalii la nevoie au o serie de programe vechi și pot de alt-fel formula un program nou; la fraze ei nu se încurcă.

O singură dificultate însă trebuie să i încurce și aceasta este eventualul guvern. Ca oameni prac-

tici ce sunt, ei vor să știe cine anume va fi ministru și la ce departament. Conoscând acest punct important și ajungând la înțelegere asupra lui, împăcarea e făcută și definitivă.

Cu bună voință din partea ambelor grupuri se va trece și peste această dificultate și e foarte probabil că îl vom vedea peste un scurt timp ducând lupta împreună.

Dacă toate acestea ar ajunge pentru a lua cârma afacerilor și a duce cu bine treburile statului, liberalii ar merita să vină în capul treburilor cu mai multă dreptate de cât o au cei ce dețin puterea în aceste momente.

În adevăr, liberalii s'ar prezenta uniți și ar da un guvern de partid iar nu un guvern de grup.

Din nefericire, s'a constatat, că liberalii venind uniți la cârma afacerilor, n'au putut sta și guverna din pricina incapacității lor. Același lucru se constată și la guvernul actual, el nu poate guverna și sta sdruncinat. Capacitatea însă nu o dau înțelegerile dintre membrii grupurilor, nu o dau programele înjghebate în ultimul moment ea e firească, inherentă oamenilor și numai capacitatea de guvernelor prestigiu.

Înainte de 1895, țara a avut un guvern capabil un guvern cu prestigiu, de atunci încoace a rămas văduvă de asemenea guverne. Toate, absolut toate, au bolit de

această epidemie, și primul guvern Sturdza, și guvernul Aurelian, și al doilea guvern Sturdza, și guvernul Cantacuzino.

De ce?

Lucrurile se vad, se constata; sentimentul și convingerea țarei e formată.

Țara nu are nevoie de guverne care să afirme că sunt tari, ci de guverne în realitate tari. Asemenea guverne însă nu sunt tari, pentru că sunt expresiunea unui partid, ci numai atunci când cuprind oameni speciali experimentați în treburile țarei, oameni cari au dovedit țarei ce pot prin fapte reale și nu prin vorbe falicioase.

Dar asemenea oameni nu vedem între liberali. Să-i enumere ziarurile liberale, să arate cari sunt aceia cari pot corespunde situației grele, prin care trece țara. Ele nu o vor putea face, fiindcă acele persoane pe cari putea să le pună înaintea, au dovedit de curând că nu pot corespunde nevoilor. Nu le vedem nici în rândurile celor cari dețin puterea, aceasta s'a dovedit în cursul ultimelor șapte luni de guvernare.

Când așa stau lucrurile te întrebi: să fie oare țara condamnată, contra sentimentului general și a convingerei intime a tuturor aceluia, cari cunosc țara și oamenii, de a suporta un guvern incapabil și de a-l preschimba eventual contra altui guvern incapabil?

Ar fi de disperat pentru viitorul țarei acesteia.

Banuiam că liberalii înțeleg această și folosul ce trebuie să-l tragă țara de la manifestarea lor de a se uni, pentru a lua eventual guvernul, este indicat.

Constituționalul

Afacerea Cordea

În chestiunea furtului de la pescăriile din Tulcea, aflăm de la o persoană demnă de totă credința următoarele:

Cordea care e încă tot arestat nu poate încă justifica înaintea judecătoreștii de instrucție, cheltuiala unei sume de 5006 lei, adică *cinci mii șase lei*; iar cocona Lina, cu nefericitul frate al ei, Dimitriade, fost agent sanitar la București, sunt deținuți în arest pentru că s'ar fi descoperit ca avere a ei suma de 4000 lei, a cărei posesiune nu o poate justifica.

Cât suntem de departe de suma de *două sute de mii de lei*, cât înainte de confirmarea de către tribunalul de Tulcea a mandatului de depunere, ziarurile oficioase, afirmau cu tărie că Cordea a furat!

Câtă răutate, contra unei biete femei, pentru că ar fi putut economisi din lefa ei de la Cordea și din economia menajului casei ce i a fost incredințat, câte 2 lei și câte-va cen-time pe zi, timp de cinci ani de când se află cu Cordea în Tulcea!

Cât de meschin, cât de mic e rezultatul campaniei inverșurate, de 4 ani de zile, a ziarului *Dreptatea*, iar după amenințarea d-lui Fleva, a ziarului *Steaua Dunării* a d-lui V. M. Cogălniceanu, contra unui om dovedit atât de harnic și energic, dar care nu poate justifica acum în com-putul gestiunii de 5 ani a tuturilor pescăriilor Dobrogei, gestiune de cel puțin cinci milioane de lei, o miserabilă suma de 5000 lei!

Să dea D-zeu ca d-l Fleva, șeful grupării pe care o reprezintă *Dreptatea*, ministru al Domeniilor și ministru ad-interim la justiție, aflător în Tulcea și ținând conferință cu magistratul amovibil de sub ascultarea sa în dimineața zilei în care acești magistrați au confirmat mandatul de depunere, să scape din mâinile celor ce dic că „Nu va scăpa” și îl urmăresc pas cu pas în chestia furtului; să nu-l ajungă nici o resplată, după cum pe Cordea

l'a ajuns pornirea neagră a celor de la *Dreptatea*, care a dat naștere la amenințarea ce a existat, și vai! la resbunarea atât de feroce a d-lui Fleva.

În asemenea deslănțuirii de patimi și vădute abuzuri de putere, numai invocarea lui D-zeu ne mai poate lecui și reda credința în mai bine.

Comunale

Dintr'o deciziune a consiliului comunal de la 23 August aflăm că consiliul comunei Constanța a mutat „quartierul industriilor” la capatul stradel Mangalia, dincoace de oborul de cereale. Foarte mulțumim onor. consiliu; noi șciam că quartierul *industriilor*, care e considerat după lege ca insalubru, se hotărâse să fie înființat între cărămidăriile de astăzi și fabrica de pielărie fostă a lui Cîricleanu. Când s'a înfirmat deciziunea veche în astă privință? Am vrea să șcim.

Într'o altă ședință ulterioară s'a decis ca noile locuri ce proprietarii viilor de la nordul orașului au mai acaparat din moșia comunei—se vede că isvorul e nesecabil—să plătească uzurpațiunea câte cu un leu m. p. Taxa e mărișoră, dar tot nu e prea mare spre a tăia pofta celor ce considera moșia comunei, cum e în realitate, un *res nullius*.

Tot în această ședință consiliul a admis oferta unei companii, de a pava cu asfalt 600 m. p. trotorele pe strada Carol, jumătate cu asfalt turnat în preț de 9 lei m. p. și jumătate cu asfalt presat, pavele de asfalt, cu prețul de 11 lei m. p. sub titlu de încercare pentru viitor. Când se oferea primăriei pavarea trotorelor cu 8 lei m. p. în pavele de bazalt care sunt mult mai trainice ca asfaltul, consiliul n'a primit. S'a mai decis ca locurile de borduri închiriate în mahalaua țigănească, cele ocupate cu prăvălii de cafenea, cărcime și băcăni să plătească câte 3 lei m. p. în loc de 20 bani cât plătesc țiganii.

Printr'un afiș deosebit Primăria previne pe toți cumpărătorii de locuri comunale în quartierul de sus, că cine nu va plăti rata a 2 până cel mult la 20 Noembrie, termin fatală ce nu se va mai amâna, pierde garanția și primul câștig plătit, locul reintrând în posesia comunei. Avis cumpărătorilor rotardari.

De sigur tot sub titlu de încercare și neapărat tot fără licitație, consiliul a hotărât ca pe lângă acei 600 m. p. trotuar făcut cu asfalt turnat și presat acordată societății belgiene, cu prețul total de lei 7000, să dea și societății române pentru industria asfaltului numit „Romania,” fabricație proprie din țară, o întindere de

1000 m. p. tot pe strada Carol, cu prețul de 8 lei 95 bani m. p. în total 8950 lei, plata după un an; iar întreținerea să privească pe societate 5 ani viitori, pe când un alt period de 5 ani întreținerea să o privească pe primărie. Bani se vor plăti din fondul de 370,000, fondul edilității, provenit din vânzarea locurilor comunale, prima rată din cele trei.

Așa dar, în încercări și lucrări ordinare, de lărgiri și reparații de strade se va măcina, încet încet, tot fondul de un milion lei, ce se va încasa din locuri, nealegându-se comuna cu nici o lucrare de valoare.

Pröste concepții de edilitate publică!

— x —

Primăria a emis o publicație, prin care se spune că toate înmormântările după 1 Ianuarie 1900, se vor face în cimitirul nou, cel vechiu rămânând în paza unui guardian, până când osemintele de acolo vor fi înhumate în noul cimitir.

Cronica săptămânei

Mare bucurie pe toți oamenii.

Ziua de 1 Noembrie sinistra zi amintată de Falb ca ultimă a existenței pământului, a trecut bine și fără nici un accident și de aceea bucuria este mare pentru toți de o potrivă, căci, orî și ce s'ar dice, dar pareă tot mai bună e viața sfârșită în alt mod de cât în acela pe care ni-l prepara astronomul Falb; și mulți, foarte mulți—sunt sigur—au petrecut ziua de 1 Noembrie într'o mare și chinuitoare grije. Acum însă orî-ce pericol e departe și chiar însuși Falb desmint prin ziare perirea lumii anunțată de dânsul.

O veste tristă însă, un doliu ne lovește armata noastră: Generalul Anton Berendei, fostul ministru de război sub guvernul Aurelian a încetat diu viața Duminica trecută. El a fost înmormântat cu o pompă strălucită, cum nu s'a mai făcut nici unui general. Țara și armata pierde prin mörtea generalului Berendei, unul din cei mai buni și mai încercați comandanți.

Fiind că tot e vorbă despre o știre, să mai spunem că d-l General Jaques Lachovay, ministrul de război, va

prezenta corpurilor legiuitoare un proiect de lege pentru reducerea termenului serviciului militar.

Starea sămănăturilor din totă țara este bună și promit o recoltă îmbelșugată.

Dacă ar da D-zeu! știu c'atunci s'ar restabili perfect, iar echilibrul comerțului și n'am mai avea grije de îngrozitoare criză, care încă continuă să'și arate puterea: Criză, criză și ear criză, pe unde te duci; pe unde te'ntorci, criză!...

De peste munți ne vine vestea că s'a nceput o anchetă în contra a 300 de preoți români din Bucovina, cari au luat parte la adunările pentru protestările contra baronului de Bourguignon, guvernatorul Bucovinei.

Din streinătate fel de fel de complicații: Se crede că în curînd războiul va izbucni între Rusia și Japonia.

În Africa Englezii sunt bătuiți mereu de Boeri, cari se luptă cu mare bărbăție, pentru apărarea patriei lor. Se dice chiar, că până și femeile au luat armele și luptă alături cu bărbații, frații, părinții lor. Englezii speră că la urma urmei tot e vor câștiga, dar cu ce sacrificii? cu ce vărsare de sânge!... și la urma urmei, opinia publică care e totă favorabilă Boerilor va ști cum să privească victoria Englezilor.

Impăratul Germaniei, care se va duce să viziteze pe mătușa sa Regina Victoria, a renunțat de a se mai duce la Londra, anunțând în mod oficial pe primarul Londrei despre aceasta, ducându-se numai la Vindsor, fiind aceasta o vizită intimă.

În fine, ca să închei, să mai vă spun că împăcarea între Sturdziști și Aurelianiști este un fapt împlinit în urma unor scrisori schimbate între d-nii Sturdza și Aurelian.

Costache

INFORMAȚIUNI

În Constanța, din inițiativă, d-lui Nicolae Hagi Kiriace, proprietarul fostei mori cu aburi „Foscolo“, s'a înființat, în localul morii, o brutărie cooperativă pe acțiuni, după modelul celui din București.

Pâinea furnizată până acum este de o calitate escelentă; cuptorele în-

ființate pot îndestula tot orașul. Vom reveni asupra acestei cestiuni, cât și asupra făinilor ce se introduc spre consumație în Constanța și la sate, cari, în mare parte, sunt atât de pröste că guvernul turc le respinge de la intrare în imperiü.

— x —

Prețul petroliului s'a urcat treptat, de la 8 lei la 16 lei lada, cu tendință de urcare și mai mare. Au potrivit o bine domnii carteliști, urcând în mod nerușinat prețurile tocmai în timp când a început frigul, nopțile mai și când încetează navigația.

Cerem guvernului liberă intrare a petroliului din streinătate; iar până se va putea face acest lucru, cerem guvernului se facă ceea ce e posibil să facă imediat: Să dea ordin vasului „Medea“ să facă 2 transporturi pe săptămână la Batum. Escelentul gaz rusesc n'ar costa mai mult ca 10 lei 50 bani lada cu taxele vamale cu tot, ceea ce nu e 16, pentru gazul cel mai infect ce ne dă în Constanța *Steaua Română și cealaltă*. Vom reveni.

— x —

Constituționalul publică următoarele:

„Unele ziare au pus în circulație știrea despre o audiență a d-lui P. P. Carp la Peleş și dau chiar amănunte despre conversația dintre Suveran și șeful nostru.

Este destul să spunem că de la 11 Aprilie, înainte de constituirea actualului cabinet, d-l P. Carp n'a avut onóra de a vorbi cu M. S. Regele, pentru a învedera creditul ce merită acest svon“.

— x —

Ziarele oficiöse anunță că guvernul a isbutit a face împrumutul de Stat de care țara are atâta nevoie, la Berlin dar formalitățile nu sunt încă gata pentru realizarea lui.

— x —

Ziarul *Adevărul* de la 5 curent anunță retragerea d-lui Tache Ionescu din minister *Adevărul* are pe unul din redactorii săi, se vede bun prieten cu d-l Calinderu, administratorul domeniilor Coronei, mijlocitorul împrumutului ce se anunță, demnitarul cel mai în vădă la Palat, căci orî de câte orî d-l Calinderu a fost la Constanța, totdeauna a venit și redactorul din cestiune, fiind nedeslipiți împreună tot timpul cât durau ceremoniele și excursiunile pe mare, ce au avut loc anii trecuți.

De acea informațiile ce *Adevărul* dă, au o deosebită importanță pentru noi Constanțenii.

—
Între d-l ministru al Domeniilor

Aducem la cunoștința d-lui ministru al Domeniilor că sistemul ce serviciul minelor întrebunțază pentru exploatarea carierelor din Dobrogea este detestabil, din care cauză veniturile acestei servicii în Dobrogea vor fi nule în scurtă vreme; totă lumea îndestulinduse cu pétra din carierele particulare, de care e plină Dobrogea, slavă Domnului.

De fapt, la câteva licitații din urmă, nu s'a mai prezentat nici un amator, rămânând toate carierele statului în nelucrare. Actualmente, afară de cariera de var de la Murfatlar, pentru antrepriza portului, nu credem să mai lucreze vr'o carieră a statului.

Cauza este că ori unde s'a arendat o cariera de pétra, de var sau de pétra de construcții, șirurile de dealuri și stânci fiind lungi, ca pe valea Carasuia și muntecelele de la Canara, inginerii serviciului au mai dat alături o concesiune, mai departe unu două sau trei permisuri, plus că restul întinderii se exploatează în regie, fără ca Statul să aibă absolut nici un om de control asupra celor ce estrag de la Stat 1 până la 300 m. c. pentru cari are voie a libera permisurile gardul de carieri. E aproape de mintea omului că arendașii și concesionarii nu se pot lupta cu un asemenea sistem de exploatare și părăsesc cu toți carierele. Ceva mai mult, agentul Statului face concurență nelegală arendașilor, cu toate că aceștia plătesc pe lângă arenda o deosebită taxă fixă

de fiecare metru estras, care e jumătatea taxelor fiscale.

De isprava exploatărilor în regie, rugăm pe d-l ministru să dispue a se face un tabel de veniturile carierelor pe anii trecuți, pe cei doi din urmă, și pe anul curent, și va înțelege mai bine cele ce vom ați spune.

— x —

Domnul Ministru al Domeniilor N. Fleva a făcut câte-va schimbări în personalul Silvico-Domenial al Dobrogei, între altele mutând pe d-l Balaban de la ocolul Constanța la ocolul Ciamurlia, în locul d-lui N. Frincu, care trece șef de cancelarie la inspecție, care e încă tot în București, deși reședința e fixată în Constanța. Locul d-lui Balaban l'a luat d-nul V. Vlasie care e și șeful plantațiilor. În Tulcea s'au făcut mai multe schimbări dintre cari unele ca pedepse pentru multele reclamațiuni primite la minister.

Așa se procede în serviciul silvic al Statului: în loc să se pedepsească Inspectorii de regiune, cari nu dau cu deceniile de ani prin Dobrogea să vadă ce se face, ce se petrece, și pedepsesc pe cei mititei. Cântecul vechiu al oalelor sparte în capul celor flămânzi.

— x —

Din Tulcea s'a dus la București să reclame d-lui Prim-ministru, contra prefectului de acolo, o delegație compusă din următoarele persoane Jelescu Cialicoff, Gr. Poienar fost magistrat, Dimitrie Hagi Petroff, I. G. Muntean fost grefier, avocat, Alexe Avramide, Iancu Paciofi, Ion Manole, fost primar în Babadagh, Sava Donceff, Martin Radke și Ion

Verzean din Cogelak, Serif Musa, Mita Marin și Husein Ali, Muftiul Județului Tulcea.

Timpu!, organul oficios al guvernului, în loc să asculte plângerile oamenilor, să vadă dacă sunt sau nu întemeiate, au batjocorit pe delegații cu diferite epitete, absolut nepermise unui organ de importanța *Timpu!*. N'avem nici în clin nici în mână cu acea delegație, mai cu seamă că știm că ea a fost pregătită să plece din oficina unor d-ni avocați compromiși în acte și fapte necinstite, dar trebuie să protestăm contra procedurii incuificabile a *Timpu!*. Dobrogenii n'au absolut nici un mijloc de a-și arăta păsurile la minister și Rege. Dacă bărbații de mare greutate între diferitele naționalități locale vor fi ast-fel batjocoriți, ce mai rămâne celor neputincioși, de cât îndobitocirea sau emigrarea?

— x —

Duminică 14 curent va avea loc o reprezentație dată de Asociația tinerimii diletante din Constanța.

În sala teatrului „*Elpis*” se vor juca frumoasele piese: *Năpustea* de I. L. Carageale, și o hazlie comedie: *Doamna s'a culcat*. Indemnăm publicul de a nu lipsi de la această reprezentație.

George Oprișanu

Licentiat în Drept, fost Director al Domeniilor și pădurilor statului

ADVOCAT

pledază procese la toate instanțele, face acte de notariat, împrumuturi la creditele fonciare, sprijinește afaceri la autoritățile administrative.

București, strada Răsurilor 21, lângă strada Romană începând din linia tramvaiului pe strada Teilor.

Clayton & Shuttlewort

BUCURESCI

117.—CALEA DOROBANȚILOR.—117

CRAIOVA

18.—STRADA BUCOVET.—18

MASINE AGRICOLE